

Ivo Kamphuis. Nationale Reserve

"Geen werkervaring" kreeg Ivo Kamphuis te horen toen hij zich als werkzoekende wilde laten inschrijven. Meer dan tien jaar werken als werken als professioneel beeldend kunstenaar telde niet mee. Er was geen werk voor hem. Ja toch: defensie zocht vrijwilligers voor het Korps Nationale Reserve. Kamphuis tekende en werd militair: een ongebruikelijke stap voor een beeldend kunstenaar.

Ivo Kamphuis (1967) volgde de opleiding aan de AKI in Enschede. Voor hem een logische keuze: "Mijn vader werkte als docent fotografie op de academie" vertelt hij hierover. "Als kind kwam ik er al vaak. Het lag dus voor de hand dat ik daar de opleiding ging volgen. In 1993 deed ik aan de AKI eindexamen tekenen en schilderen. Toen begon voor mij het leven als kunstenaar.

Ik merkte meteen dat het ronduit moeilijk was om mijn werk aan de man te brengen. Op de academie leer je alles over het vak zelf. Waar je niets over leert is ondernemen: je boekhouding, belasting en hoe kom je aan klanten; al dat soort dingen. Ik ben niet echt zakelijk dus met mij ging het helemaal niet goed. Dat veranderde toen ik na een jaar een galerie - het Mondriaanhuis in Winterswijk - vond die verkopen en opdrachten voor me regelde. Vanaf 1994 exposeerde ik er ieder jaar en verkocht zo mijn schilderijen en objecten. Ook presenteerde het Mondriaanhuis me op de kunstbeurs ART TWENTE in Hengelo. Van verkopen en opdrachten kon ik redelijk rondkomen. Helaas overleed de echtgenoot van de galeriehoudster en besloot zij met de galerie te stoppen. De galerie is verkocht en er is na een flinke verbouwing een museum in gekomen: Villa Mondriaan, dat een onderdeel is van het Gemeentemuseum Den Haag".

Werkervaring.

Zonder galerie was het een stuk moeilijke voor Kamphuis: "Het lukte me niet om werk te verkopen. Ik zat helemaal zonder inkomen en moest iets vinden dat ik naast mijn werk als kunstenaar kon gaan doen. Ik besloot me in te schrijven bij de arbeidsbureaus in de omgeving om zo aan werk te komen. Dat bleek makkelijker gezegd dan gedaan: alle bureaus waar ik me meldde hadden het zelfde verhaal: Ik was te oud; als beeldend kunstenaar te hoog opgeleid en ik had geen werkervaring. Dat laatste vond ik nog het meest verbazingwekkend: Dat je na meer dan tien jaar als beeldend kunstenaar - als zelfstandig ondernemer - gewerkt te hebben nog helemaal geen werkervaring zou hebben. Toch was het zo en geen enkel arbeidsbureau wilde me als werkzoekende inschrijven. Ik kon meteen weer weggaan. Bij het laatste bureau waar ik me in wilde schrijven stond ik ook alweer buiten toen iemand me achterna kwam. Er bleek nog werk voor me te zijn bij defensie. Dat vond ik een nogal merkwaardig aanbod: dat defensie iemand van mijn leeftijd nog nodig heeft. Het bleek niet te gaan om een functie als regulier beroepsmilitair maar een baan als reservist op oproepbasis bij Natres, het Korps Nationale Reserve".

Militair.

De kerntaak van het Korps Nationale Reserve (Natres) is het bewaken en beveiligen van het Nederlands grondgebied. Daartoe behoren ontruimde gebieden en vitale objecten, zoals energiecentrales, tunnels en bruggen en (lucht) havens. De Natres bestaat uit ongeveer 3.000 reservisten, vrijwillige militairen. Kamphuis: "Ik heb geen principiële bezwaren tegen het leger. Ik heb destijds ook gewoon mijn dienstplicht gedaan. Mijn broers dachten daar anders over en lieten zich met S5 - dan ben je niet stabiel genoeg voor het leger - afkeuren.

Ik wist wat het leger inhield en besloot om naar een informatiedag over Natres te gaan. Daarna kwam de keuring waarvoor ik me samen met zo'n driehonderd sollicitanten bij de marinekazerne in Amsterdam meldde. Het is een standaard keuring en duurt twee dagen. Voor welk onderdeel je ook gaat, de keuring is voor iedereen hetzelfde. Het merendeel van de sollicitanten waren jonge mensen die als schoolverlaters hun opleiding niet hadden afgemaakt en hoopten dit als beroepsmilitair alsnog te kunnen doen. Veel sollicitanten haalde het niet: de tweede dag waren er van de driehonderd nog geen zeventig over. Vaak werden sollicitanten na een gesprek afgekeurd. Als je op de vraag 'Wat doe je als je wordt uitgescholden' antwoordde 'Dan sla ik er op', stond je meteen buiten. Je moet als beroepsmilitair voldoende stressbestendig zijn. De kans is altijd aanwezig dat je naar een oorlogssituatie wordt gestuurd".

Verkenner.

De kans dat je als Natres-militair in een echte oorlog verzeild raakt is klein. Een belangrijke taak van het korps is het verlenen van militaire bijstand op Nederlands grondgebied bij rampenbestrijding. Inzet in een buitenlands oorlogsgebied, zoals de steunverlening in de aanloop van de Irakoorklog in 2003, gebeurt alleen op vrijwillige basis. Kamphuis: Ik begon in 2006 bij Natres en moest 'onderaan' beginnen. Tijdens mijn dienstplicht had ik de rang van koperaal bereikt. Bij Natres telde dat niet: 'die functie bestond niet meer'. Ik vond het prima zo, het ging me om het werk. Ik heb nooit naar een hogere rang gesolliciteerd. Voor de functies binnen Natres kan je niet kiezen: die worden toegewezen. Mijn eerste functie was 'tweede verkenner'. Verkenners kijken of de weg of het pad waarlangs een militaire eenheid moet gaan voldoende veilig is.

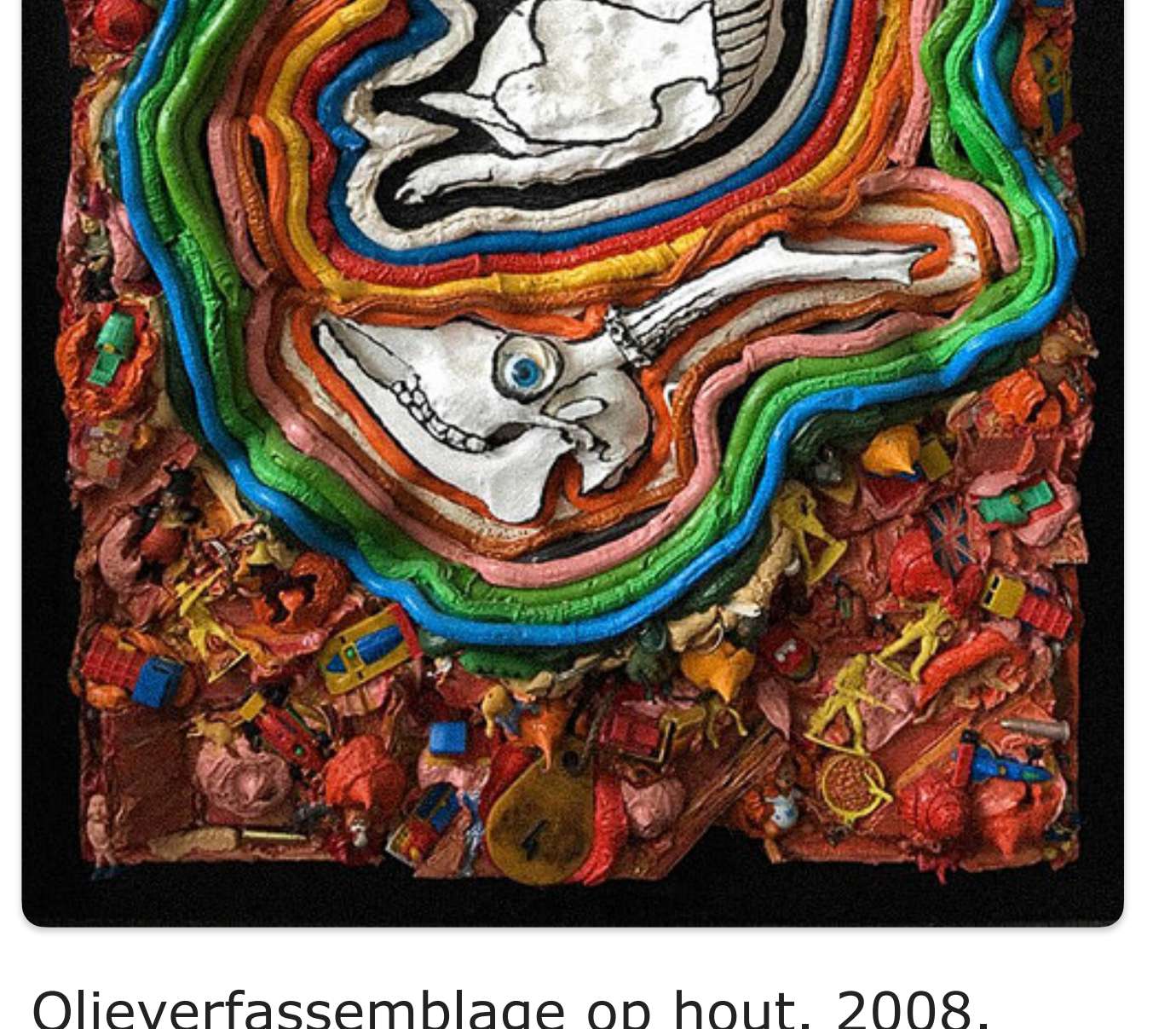
Een belangrijk deel van het werk dat een Natres reservist doet is bewaking. Bijvoorbeeld toen de kisten met lichamen van de ramp met de MH17 in Nederland aankwamen, verzorgden Natres reservisten voor de bewaking. Ook werd Natres ingezet voor de bewaking tijdens het bezoek van de Amerikaanse president Obama in 2014. Na verkenner kreeg ik nog functies als gewerschutter en mitrailleursschutter. Uiteindelijk werd ik chauffeur en haalde een militair rijbewijs voor terreinwagens. Het was de bedoeling dat ik bij defensie een 'groot' rijbewijs zou halen. Met zo'n rijbewijs - rijbewijs C - mag je ook in vrachtwagens rijden. De opleiding daarvoor zou drie weken duren. Het is er echter nooit van gekomen: Vanwege de bezuinigingen waarmee defensie in die periode mee te maken kreeg, ging de cursus niet door. Dat was jammer want aan zo'n groot rijbewijs had ik veel gehad".

Leeftijd.
Het werken voor Natres was geen reguliere baan. "Ik werkte als een soort ZZP-er op oproepbasis" legt Kamphuis uit. "Meestal was ik drie of vier weken voor Natres van huis. Toen ik er mee begon was de betaling best redelijk. Er waren allerlei toeslagen zoals die voor 24uurs diensten en oefentoeslagen. In de loop der tijd werd dat door defensie allemaal wegbezuinigd. Het maken van kunst tijdens het werken voor Natres ging niet zo goed. Het werk was inspannend. Er waren vaak meerdere diensten na elkaar. Als ik na zo'n periode thuiskwam had ik een paar dagen nodig om weer helemaal bij te komen. Om te schilderen is het voor mij zo dat mijn hoofd leeg moet zijn. Ik moet de rust hebben om mijn ideeën uit te werken. Later, toen ik minder vaak door defensie werd opgeroepen was er meer ruimte voor. Na 12 jaar voor Natres gewerkt te hebben besloot ik er mee te stoppen. Daar waren meer redenen voor. Ik had voor defensiebegrip een zeer hoge leeftijd maar had nog steeds de allerlaagste rang. Dat kwam omdat ik nooit voor een hogere functie solliciteerde. Toch begon ik steeds meer moeite te krijgen met de hiërarchie: het leeftijdsverschil tussen mij en mijn 'meerdere' was te groot. Ook speelde mijn leeftijd me lichamelijk parten. Een nacht op wacht staan voor een kazerne ging me steeds moeilijker af. Daarbij kwamen nog de bezuinigingen, niet alleen op de honorering maar ook op het materiaal en de uitrusting bezuinigde defensie stevig. Dat hield in dat we met allerlei slechte en onveilige spullen moesten werken. Over dat onderwerp is de laatste jaren genoeg in het nieuws gekomen. Ik was er helemaal klaar mee, stopte met Natres en kreeg 'eervol' ontslag".

Terug in de burgermaatschappij was helemaal niet zo makkelijk om weer als kunstenaar te gaan werken. Kamphuis: "Als je een baan hebt wordt je door de meeste mensen niet meer als professioneel beeldend kunstenaar gezien. Toen ik nog voor defensie werkte merkte ik dat ook in mijn eigen omgeving: je hebt een baan en je werk als beeldend kunstenaar doet er niet toe. Vreemd eigenlijk als je weet dat de meeste kunstenaars in Nederland er allemaal wel iets bij doen. Er zijn niet zoveel beeldend kunstenaars die volledig van hun werk kunnen leven. Zelf maak ik nu schilderijen en objecten. In veel van mijn objecten verwerk ik schedels en gebeente van dieren. Die vind ik in de uitgestrekte bossen vlak over de Duitse grens bij Enschede. Er is belangstelling voor mijn werk. Ik verkoop het via veilingssites. Dat is geen vetpot maar ik kan er wel van wonen en werken. Ik hoop dat ik nooit meer naar een baan hoef te zoeken".

Olieverfassemblage op hout. 2008. Ontstaan uit de beenderen van dieren, gevonden tijdens Kamphuis' tochten door de verlaten en eenzame Duitse wouden. Collectie Coda Museum, Apeldoorn.

Botten sculptuur. 2017. Ontstaan uit de beenderen van dieren, gevonden tijdens Kamphuis' tochten door de verlaten en eenzame Duitse wouden. Collectie Coda Museum, Apeldoorn.

Olieverfassemblage op hout. 2008. Voortgekomen uit Kamphuis' zwerftochten door de eenzame wouden van Duitsland. Collectie Coda Museum, Apeldoorn

Tekst: Anton Staartjes

Foto's leger: Defensie

Foto's kunstwerken: CODA museum